

СВИНОУС І.В., д-р. екон. наук, професор
ХАХУЛА Б.В., доктор філософії
Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДВИЩЕННЯ РОДЮЧОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ

Розглянуто характерні особливості земельних ресурсів як специфічного засобу виробництва в Україні. Встановлено, що формування результативного нормативно-правового регулювання земельних відносин та запровадження дієвих інструментів стимулювання товаровиробників до розширеного відтворення родючості земельних ресурсів сприятиме запобіганню ерозії ґрунтів; накопиченню органічних речовин; контролю балансу гумусу і поживних елементів у ґрунті; виконанню директив з питань охорони вод, вмісту нітратів у сільськогосподарській продукції та продовольстві, використанні добрив, захисту рослин та ін.

Ключові слова: державна підтримка, земельні ресурси, інноваційна агротехніка, відтворення сільськогосподарських угідь, родючість ґрунтів.

Земельним ресурсам як специфічному засобу виробництва властива низка характерних особливостей. Зокрема, на відміну від інших засобів виробництва, які в процесі використання зношуються, замінюються новими, технічно більш досконалими й економічно вигідними, земля є обмеженим ресурсом, але за вмілого обробітку він не погіршується, а поліпшується, що характеризується як зміна родючості.

Зазначимо, що відтворення родючості ґрунту в природних умовах і за господарського її використання може бути розширеним, простим і звуженим. Очевидно, що вищезазначені поняття можна застосовувати тільки до потенційної родючості ґрунту як показника, що змінюється відносно повільно протягом тривалого часу.

Вважаємо, що розширене відтворення родючості ґрунтів – це покращення сукупності властивостей ґрунту, що впливають на її родючість, підвищення його здатності забезпечувати рослини елементами, необхідними для їх росту й розвитку в багаторічному циклі. Розширене відтворення родючості може здійснюватися як поступово на основі використання інноваційної агротехніки, ведення землеробства з інтенсивністю балансу поживних речовин понад 100 %, оптимізації агрофізичних, агрохімічних, біологічних властивостей ґрунту. Варто наголосити, що всі заходи з окультурення ґрунтів сприяють одночасно розширеному відтворенню їх родючості [1].

Важливим чинником, який хоча й опосередковано впливає на підвищення родючості сільськогосподарських угідь, є поширення знань про сучасні ресурсозберігаючі технології. Необхідність навчання зумовлена тим, що значна кількість агрономів господарств корпоративного сектору аграрної економіки і переважна більшість фермерів мають дуже поверхові знання про відтворення родючості ґрунтів.

Важливу роль у вирішенні даної проблеми повинна відігравати дорадча служба, яка спільно з науково-дослідними установами та закладами вищої освіти аграрного профілю має пропагувати сучасні інноваційні технології вирощування сільськогосподарських культур та ідею ресурсозберігаючого землеробства [2].

Основними напрямками діяльності дорадчої служби у сфері відтворення родючості повинні стати: впровадження інноваційних та енергоресурсозберігаючих технологій в адаптивно-ландшафтних системах землеробства, що забезпечують підвищення родючості ґрунту і врожайність сільськогосподарських культур; опрацювання екологічно безпечних методів утилізації птишиного посліду як добрива; впровадження ресурсозберігаючих систем добрив у технологіях No-till; розробка прийомів підвищення стійкості екосистем.

Вважаємо, що основними способами поширення знань є організація проведення курсів з перепідготовки спеціалістів агрономічної служби; семінари за участі науковців і фахівців районного та обласного департаментів агропромислового розвитку в період підготовки до весняно- та осінньо-польових робіт, а також «Днів поля» за участі представників фірм-виробників засобів захисту рослин, добрив, насіння тощо.

Очевидно, що в умовах децентралізації влади, наслідком якої є не тільки перерозподіл фінансових потоків, а й повноважень і відповідальності за збереження та раціональне використання природних ресурсів, зокрема, сільськогосподарських угідь, постає необхідність розробки регіональної системи відтворення родючості ґрунту [3].

Формування такої системи сприятиме прийняттю виважених управлінських рішень на рівні як об'єднаної територіальної громади, так і кожного господарства корпоративного сектору аграрної економіки.

Вирішення проблеми відтворення сільськогосподарських угідь неможливе в межах окремо взятого суб'єкта господарювання в сфері аграрного бізнесу. Водночас, сільгоспвиробники через слабкий фінансово-економічний стан не мають можливості спрямовувати кошти на ґрунтоохоронні заходи. Якщо не вжити невідкладних заходів, процеси деградації ґрунтів можуть стати незворотними.

Державні органи повинні запровадити систему економічного стимулювання підвищення родючості сільськогосподарських угідь, орендованих суб'єктами господарювання в сфері аграрного бізнесу, використовуючи, в першу чергу, адміністративні важелі та чинну систему оподаткування. Оскільки відтворення родючості сільськогосподарських угідь має загальнодержавний характер, також повинні повною мірою фінансуватися програми, спрямовані на вирішення даної проблеми.

На рівні об'єднаних територіальних громад мають бути розроблені відповідні програми відтворення та збереження родючості ґрунтів. За умови об'єднання зусиль держави, ОТГ, сільськогосподарських підприємств можливо забезпечити процес відтворення і збереження родючості ґрунтів. Адже безвідповідальне інтенсивне використання земельного фонду без

ефективних заходів щодо його відтворення як виробничого ресурсу та відновлюваної екосистеми середовища поки що не викорінено. Саме тому дієвий механізм, який передбачає зацікавленість товаровиробників у збереженні родючості українських ґрунтів, забезпечить одержання позитивного результату.

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що формування результативного нормативно-правового регулювання земельних відносин та запровадження дієвих інструментів стимулювання товаровиробників до розширеного відтворення родючості земельних ресурсів сприятиме запобіганню ерозії ґрунтів; накопиченню органічних речовин; контролю балансу гумусу і поживних елементів у ґрунті; виконанню директив з питань охорони вод, вмісту нітратів у сільськогосподарській продукції та продовольстві, використанні добрив, захисту рослин та ін.

Список літератури

1. Балюк С.А. Ґрунтові ресурси України: стан і заходи їх поліпшення. Вісник аграрної науки. 2010. № 6. С. 6–7.
2. Кудінова І. П. Сільськогосподарське дорадництво в Україні як інструмент сприяння розвитку сільських територій. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2016. Вип. 247. С. 173-178.
3. Сокол Л. М. Дорадництво у забезпеченні сталого розвитку агросфери Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2015. Вип. 211(1). С. 162-170.

УДК-009.94:631.11

СМОЛЕНСЬКА Л.І., старший викладач

МАКОДЗЬОБ В.Ю., студентка 4 курсу

Одеський державний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

У сучасних умовах, коли зовнішнє середовище сільськогосподарських підприємств швидко змінюється, ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності є оптимізація бізнес-процесів. Своєчасне підвищення продуктивності і зниження собівартості є факторами виживання фермерських господарств в корпоративному секторі аграрної економіки в цих ситуаціях. Вирішення цієї проблеми лежить у впровадженні інформаційних технологій, особливо у виробництві сільськогосподарської продукції.

Процес цифровізації приховує великий потенціал для стрімкого розвитку українського аграрного сектору, завдяки наданим новим можливостям точності даних, автоматизації та контролю процесів. Довгий час сільське господарство не було привабливим для інвесторів. Причиною такої ситуації можна назвати тривалий виробничий цикл, а також схильність до природних ризиків, які призводять до значних втрат продукції при вирощуванні, прибиранні та зберіганні. На наш погляд, однією з